



05074

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ARMII OBCYCH I ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO



Egz. Nr 1

mjr dypl. E. WÓJCIK

**WSPARCIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH SIŁ LĄDOWYCH
PRZEZ LOTNICTWO TAKTYCZNE NATO**

(Skrypt)



029861

**ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego**
029861

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1966



05074

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ARMII OBCYCH I ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO



Egz. Nr 1

mjr dypl. E. WÓJCIK

**WSPARCIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH SIŁ LĄDOWYCH
PRZEZ LOTNICTWO TAKTYCZNE NATO**

(Skrypt)



029864

**ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZTABU GENERALNEGO
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego**
029861

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ARMI I OBCYCH I ROZPOZNANIA

Przed. prot. 12357-~~1~~

"ZATWIERDZAM"
SZEF KATEDRY ARMI I OBCYCH
I ROZPOZNANIA

Egz. nr.

1

plk dypl. K. PI SZCZ EK

mjr dypl. E. WOJCIK

WSPARCIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH SIŁ LĄDOWYCH PRZEZ LOTNICTWO
TAKTYCZNE NATO



ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
129861

WARSZAWA

wrzesień

1966 r.

T r e ś ć

W s t ę p.

1. Rola lotnictwa w działaniach bojowych sił lądowych.
2. Przeznaczenie, skład i wyposażenie sił powietrznych NATO na środkowo-europejskim TDW.
3. Organizacja wsparcia lotniczego.
4. Zadanie lotnictwa taktycznego w ramach wsparcia sił lądowych i ich charakterystyka.
5. Siły lotnictwa taktycznego wydzielone do zadań wsparcia.

Z a k o ń c z e n i e.

B i b l i o g r a f i a.

W s t ę p.

W latach pięćdziesiątych i na początku lat sześćdziesiątych obowiązywała na Zachodzie doktryna totalnej wojny jądrowej. Jej podstawowym elementem składowym była lotnicza strategia "zmasowanego odwetu". W tym jedynym dopuszczalnym schemacie wojny, to jest totalnej wojny jądrowej, główną rolę odgrywały siły powietrzne. Obowiązująca strategia lotnicza kładła główny akcent na strategiczne bombardowanie jądrowe i walkę z środkami napadu jądrowego przeciwnika w celu wywalczenia przewagi /panowania/ w powietrzu. Nie mniejszą wagę przywiązywano do problemu obrony powietrznej.

Położenie głównego akcentu w strategii lotniczej na wyżej wymienionych elementach, w logicznym następstwie, doprowadziło do tego, że wsparcie lotnicze działań bojowych sił lądowych było ważnym lecz nie głównym elementem tej strategii.

Amerykanie i brytyjczycy nie wyciągnęli właściwych wniosków z działań lotnictwa w II wojnie światowej, w której szczególnie wypuklił się problem wsparcia lotniczego. Pierwsze bojowe zestawienie broni jądrowej /Hiroszima Nagasaki/ odsunęło problem wsparcia lotniczego na drugi plan.

Po raz drugi szczególna rola wsparcia lotniczego uwidoczniła się w czasie wojny w Korei. W następstwie tego, w czasie jej trwania, Stany Zjednoczone rozbudowały lotnictwo taktyczne i wprowadziły na jego uzbrojenie nowoczesne samoloty myśliwsko-bombowe typowe dla wykonywania uderzeń w ramach wsparcia.

Wydawać by się mogło, że doświadczenia II wojny światowej i wojny w Korei przyczynią się do ustawienia problemu wsparcia lotniczego na właściwej płaszczyźnie. Tymczasem zaraz po zakończeniu wojny w Korei zaczęto na nowo forsować strategię "zmasowanego odwetu" jądrowego, w której czołową rolę odgrywały strategiczne siły jądrowe.

W jedynym dopuszczalnym wówczas na Zachodzie schemacie totalnej wojny jądrowej podkreślono konieczność posiadania tylko takiego lotnictwa taktycznego, które przydatne jest w warunkach wojny jądrowej. W następstwie tego lotnictwo taktyczne rozwijało się głównie pod kątem wymogów wojny jądrowej.

Doskonale samoloty głównie pod kątem przystosowania ich

do przenoszenia broni jądrowej i skutecznego pokonywania systemu obrony powietrznej przeciwnika. Uważano, że lotnictwo taktyczne wyposażone w samoloty nosiciele broni jądrowej nie musi być tak liczebnie duże jak w warunkach działań konwencjonalnych. W wyniku tego poddano rewizji normy operacyjno-taktyczne, zmniejszając radykalnie ilość samolotów^{x/} dla zabezpieczenia działań sił lądowych.

W wojnie jądrowej lotnictwo taktyczne miało wykonywać swoje zadania głównie przy użyciu broni jądrowej. W odniesieniu do wsparcia lotniczego miało ono koncentrować zasadniczy swój wysiłek na niszczeniu bronią jądrową obiektów położonych w strefie operacyjnej i tyłów przeciwnika. Skoncentrowanie głównego wysiłku lotnictwa w wykonywaniu zadań wsparcia lotniczego w strefie operacyjnej i tyłów przeciwnika wynikało z tego, że w warunkach stosowania broni jądrowej siły lądowe posiadające taktyczną broń jądrową mogły przejąć zasadniczy ciężar wsparcia w strefie taktycznej na siebie.

Wprowadzenie na początku lat sześćdziesiątych do doktryny wojennej strategii elastycznego reagowania spowodowało między innymi to, że problem wsparcia lotniczego nabrał szczególnego znaczenia. Dopuszczając w ramach strategii elastycznego reagowania możliwość prowadzenia wojny w całości lub pierwszych jej etapów przy użyciu tylko środków konwencjonalnych, zachodni teoretycy wojenni spostrzegli, że lotnictwo taktyczne dostosowane tylko do wojny jądrowej napotka na szereg trudności w zapewnieniu skutecznego wsparcia lotniczego w działaniach konwencjonalnych.

Stąd też w ostatnim okresie obserwujemy na Zachodzie szczególne zainteresowanie problematyką wsparcia lotniczego i lotnictwem taktycznym, przy czym w tym wypadku chodzi o zachodnim teoretykom wojskowym o posiadanie takiego lotnictwa taktycznego, które będzie posiadało możliwości zapewnienia skutecznego wsparcia lotniczego tak w działaniach z zastosowaniem broni jądrowej, jak i bez niej.

x/ Na zmniejszenie ilości samolotów wydzielonych do zabezpieczenia działań bojowych sił lądowych miał ponadto wpływ fakt wyposażenia sił lądowych w broń raketowo-jądrową.

1. Rola lotnictwa bojowych sił lądowych

Szybkemu okresowi rozwoju lotnictwa taktycznego NATO w latach pięćdziesiątych, towarzyszył jednocześnie proces wprowadzenia na wyposażenie sił lądowych NATO broni raketowej. Wprowadzenie na wyposażenie sił lądowych NATO broni raketowej zwiększyło ich możliwości nie tylko w zakresie ognia lecz również w zakresie zasięgu. Pod koniec lat pięćdziesiątych siły lądowe NATO dysponowały już pociskami raketowymi o zasięgu od 30 do 320 km. Pociski te wyposażone były w głowice jądrowe o mocy od kilku do kilkuset kiloton. W tym to czasie były już w realizacji plany dalszego doskonalenia broni raketowej na wyposażeniu sił lądowych i przewidywane perspektywy jej rozwoju były przyczyną tego, że na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych w głównych państwach NATO toczyła się szeroka dyskusja wśród wojskowych teoretyków nad problemem "lotnictwo taktyczne a pociski raketowe sił lądowych".

Entuzjaści pocisków raketowych /głównie reprezentując siły lądowe /byli zdania, że szybko rozwijająca się technika raketowa, miniaturyzacja pocisków jądrowych, produkcja coraz doskonalszych pocisków raketowych o różnym zasięgu i przeznaczeniu - to początek zmięczenia lotnictwa taktycznego. W ich przekonaniu wojska lądowe dysponujące różnego rodzaju pociskami raketowymi uniezależniają się od działań lotnictwa i będą w stanie zapewnić sobie skuteczność i głębokie wsparcie ogniowe oraz osłonę organicznymi środkami. Druga grupa wojskowych teoretyków zachodnich wywodząca się głównie z sił powietrznych stała na stanowisku bardzo konserwatywnym. Subiektywnie oceniając możliwości lotnictwa i broni raketowej, stała na stanowisku, że lotnictwo nie straciło na swoim znaczeniu, że jest najskuteczniejszym środkiem wsparcia działań bojowych sił lądowych, a broń raketowa jest środkiem pomocniczym i drugorzędym.

Obydwa wyżej wspomniane kierunki nie znalazły i nie znajdują szerszej aprobaty wśród oficjalnych kół wojskowych na Zachodzie. Zasadnicze kierunki i koncepcje rozwoju lotnictwa i pocisków raketowych opierają się na zasadzie konieczności równoległego rozwoju systemów pilotowanych /samolotów/

i bezpilotowych /pocisków rakietowych/. W zasadach użycia utrzymywany jest pogląd, że środki pilotowane i bezpilotowe wzajemnie się uzupełniają, lecz nie wykluczają. Oczywiście nie oznacza to, że rozwój broni rakietowej, która wchodzi na wyposażenie sił lądowych nie wywarłby żadnego wpływu na użycie lotnictwa w zabezpieczeniu działań bojowych sił lądowych. Wpływ ten istnieje i w świetle współczesnych poglądów zachodnich uwidacznia się przede wszystkim w :

- 1/ - ilościowym ograniczeniu sił lotnictwa wydzielonych do zabezpieczenia działań bojowych sił lądowych ;
- 2/ - przesunięciu ciężaru działań lotnictwa w głąb strefy frontowej i strefy tyłów przeciwnika;
- 3/ - konieczności ściślejszego powiązania działań lotnictwa z wojskami lądowymi, głównie ścisłego współdziałania lotnictwa na tych szczeblach dowodzenia sił lądowych, które dysponują operacyjno-taktyczną bronią rakietową;
- 4/ - konieczności modernizacji sprzętu lotniczego pod kątem budowy samolotów wielocelowych przystosowanych do działań na małych wysokościach z lotnisk doraźnie przygotowanych lub startujących pionowo;

ad 1/ Ilościowe ograniczenie sił lotnictwa wydzielonych do zabezpieczenia działań bojowych sił lądowych wpływa nie tylko z faktu, że związki taktyczne i operacyjne sił lądowych NATO posiadają broń rakietową, którą mogą obeszczadzić obiekty położone na znacznych odległościach^x. Fakt ilościowego ograniczenia sił lotnictwa do zabezpieczenia działań bojowych sił lądowych wpływa również z modernizacji, rozwoju i wzrostu możliwości bojowych samego lotnictwa. Przystosowanie do przenoszenia broni jądrowej tych rodzajów lotnictwa, które wspierają działania bojowe sił lądowych, nie wymaga wydzielenia kilkutyśięcznych związków operacyjnych lotnictwa do zabezpieczenia działań bojowych sił lądowych, tak jak to miało miejsce w okresie, gdy lotnictwo to mogło działać przy

^{x/} Dywizje sił lądowych NATO posiadają pociski rakietowe o zasięgu 30-40 km. Korpusy armijne - 120 km, armie polowe i grupy armii 320-500 km.

użyciu środków konwencjonalnych. W połowie lat pięćdziesiątych na zabezpieczenie działań bojowych grupy armii sił lądowych wydzielono grupę armii lotnictwa taktycznego o łącznej ilości 2500-3000 samolotów. Obecnie dla zabezpieczenia działań grupy armii sił lądowych w zależności od ważności kierunku, na którym się ona znajduje, planuje się wydzielić 1000-2000 samolotów. Jest to znacznie mniej, lecz jak już wspomnieliśmy wyżej jest to następstwo dwóch czynników - rakietyzacji sił lądowych i wzrostu możliwości lotnictwa zabezpieczającego ich działania bojowe. Ponieważ proces rakietyzacji^{x/} sił lądowych NATO nie zamyka się na osiągnięciach w tej dziedzinie w okresie obecnym, lecz idzie w kierunku dalszego postępu równoległe z dalszym rozwojem lotnictwa, należy odpowiedzieć na pytanie, czy w związku z dalszym rozwojem broni raketowej sił lądowych i lotnictwa - ilość sił lotnictwa wydzielona do zabezpieczenia działań bojowych związków operacyjnych sił lądowych będzie dalej spadać? Biorąc pod uwagę współczesne poglądy zachodnie, dotyczące treści postawionego pytania, należy stwierdzić, że okres radykalnego zmniejszenia sił lotniczych wydzielonych do zabezpieczenia działań bojowych sił lądowych już minął. Obecnie i w najbliższej przyszłości równoległe z rozwojem broni raketowej sił lądowych będzie się rozwijało i doskonaliło sprzęt lotniczy. Proporcje między bronią raketową i lotnictwem będą utrzymywane w oparciu o zasadę wzajemnego uzupełniania się tych środków walki, a nie wykluczanie jednego przez drugi. Dalsze zmniejszenie ilościowe lotnictwa, przeznaczonego do zabezpieczenia działań bojowych sił lądowych i zbyt pochopne stawianie w każdym zakresie działań bojowych na rakiety nie jest słuszne zgodnie z poglądami zachodnimi, nawet przy rozpatrywaniu wojny jądrowej. W warunkach wojny konwencjonalnej, w której pociski raketowe stają się bardzo nieekonomicznym i mało skutecznym środkiem walki - obecny stan lotnictwa przeznaczonego do zabezpieczenia działań sił lądowych NATO może się okazać nawet za mały. Stąd też w ostatnich latach istnieją raczej tendencje do zwiększenia stanu lotnictwa taktycznego oraz ^{dzenia}

x/ Rozumie się tutaj pod tym pojęciem: doskonalenie pocisków raketowych przez ich ulepszenie lub wprowadzenie nowych na uzbrojenie, zwiększenie norm wzmocnienia związków taktycznych i operacyjnych pododdziałami pocisków raketowych i doskonalenie zasad ich użycia.

na uzbrojenie samolotów o dużych możliwościach konwencjonalnych.

ad 2/ Przesunięcie ciężaru działań lotnictwa w głąb ugrupowania przeciwnika wpływa stąd, że siły lądowe NATO posiadają ograniczone możliwości obezwładnienia obiektów przeciwnika położonych w głębi. Zasadnicza ilość środków przenoszenia broni jądrowej, które znajdują się na wyposażeniu sił lądowych NATO - to środki o ograniczonym zasięgu.

Obrazuje to tabela.

Związek operacyjny sił lądowych NATO	Ilość środków przenoszenia broni jądrowej			
	Ogółem	O zasięgu do 45 km	O zasięgu 120 km	O zasięgu ponad 400 km
Północna Grupa Armii	ok.180	ok.170	10	-
Centralna Grupa Armii	ok.600	ok.678	16	12

Jak wynika z powyższej tabeli na ogólną ilość około 780 środków przenoszenia broni jądrowej /artyleria atomowa, pociski rakietowe HOMER, JOHN, Lacrosse, Corporal, Sergeant, Pershing/, zasadnicza ich ilość bo około 562, posiada zasięg w granicach do 45 km, 26 środków posiada zasięg do 120 km, a tylko 12 środków ma zasięg ponad 400 km. Rozpatrując to zagadnienie na poszczególnych kierunkach, dochodzimy do wniosku, że Północna Grupa Armii może swoimi ograniczonymi środkami obezwładnić obiekty przeciwnika położone nie głębiej jak 100 km, a Centralna Grupa Armii nie głębiej jak 400 km od linii styczności. Skoncentrowanie zasadniczej ilości środków przenoszenia broni jądrowej o zasięgu 25-40 km w związkach taktycznych spowodowało, że związki te zapewniają sobie własnymi środkami stosunkowo silne wsparcie ogniowe w strefie taktycznej. Lotnictwo zostało w zasadniczy sposób odciążone od wykonywania zadań bezpośredniego wsparcia, a przeniosło swój ciężar działań na obiekty położone głębiej czyli tam gdzie organiczna broń jądrowa sił lądowych ma ograniczone możliwości lub w ogóle nie sięga. Konieczność przesunięcia ciężaru działań lotnictwa w głąb ugrupowania przeciwnika wynika według poglądów zachodnich również z faktu, że strefa działań bojowych /strefa frontowa/ we współczesnych

działaniach bojowych znacznie się pogłębiła. Odwoły przeciwnika mogą znajdować się na znacznych odległościach od linii styczności. Lotnictwo przeciwnika, a szczególnie nosiciele broni jądrowej będą bazować na odległości kilkuset kilometrów od linii styczności. To samo odnosi się do broni raketowej o przeznaczeniu operacyjnym i operacyjno-strategicznym. Zasadnicze więc obiekty działań lotnictwa /lotniska operacyjne i operacyjno-strategiczne, pociski raketowe typu ziemia-ziemia, odwoły operacyjne i operacyjno-strategiczne, wyrzutnie przeciwlotniczych pocisków kierowanych itp./ przeciwnik będzie się starał rozmieszczać możliwie na znacznych odległościach, eliminując możliwość obezwładnienia ich przy użyciu pocisków raketowych sił lądowych - należy więc głównie niszczyć te obiekty przy użyciu lotnictwa. Ogólnie można stwierdzić, że broń raketowo-jądrowa stanowi główną siłę uderzeniową dowódców związków taktycznych /dywizja - korpus/ a lotnictwo jest główną siłą uderzeniową na operacyjnych szczeblach dowodzenia.

ad 3/ Wprowadzenie na uzbrojenie sił lądowych NATO broni raketowej spowodowało, że strefa wspólnych działań środków ogniowych sił lądowych i lotnictwa znacznie się pogłębiła. Do czasu gdy siły lądowe dysponowały tylko klasyczną artylerią połową strefa wspólnych działań lotnictwa i sił lądowych ograniczała się praktycznie do strefy taktycznej, obiekty położone głębiej były w zasięgu tylko lotnictwa. Wprowadzenie na wyposażenie sił lądowych NATO pocisków raketowych o zasięgu od kilkudziesięciu do kilkuset kilometrów pogłębiło niewspółmiernie strefę wspólnych działań i sięga ona obecnie do 400 km w głąb ugrupowania przeciwnika, a w przyszłości głębokość ta jeszcze bardziej wzrośnie. Obok wzrostu możliwości sił lądowych w zakresie siły ognia i głębokości oddziaływania organicznymi środkami ogniowymi, wzrosły również niewspółmiernie możliwości bojowe lotnictwa. Współczesne lotnictwo przeznaczone do zabezpieczenia działań bojowych sił lądowych wyposażone jest w samoloty o znacznym udźwigu, dużej prędkości i pułapie, które mogą zabierać różne grupy środków rażenia włącznie z bronią jądrową. W tej sytuacji, w celu maksymalnego wykorzystania możliwości bojowych związków operacyjnych lotnictwa, okazało się niezbędne

powiększenie obszaru odpowiedzialności tych związków, które obecnie wynoszą 350 - 400 km po szerokości i do 1000 km w głąb ugrupowania przeciwnika.

Przed dokonaniem się tych zmian, według poglądów zachodnich, przy przeprowadzeniu wspólnych operacji sił lądowych i lotnictwa, szczebel grupy armii sił lądowych odgrywał główną rolę przy opracowaniu planu operacji, ten szczebel dowodzenia przypominał raczej ośrodek badawczy, powołany do opracowania zamiaru operacji, a nie jej przeprowadzenia. Wykonanie zaplanowanych operacji powierzono armiom polowym. Po dokonaniu tych zmian rolę spełnianą poprzednie przez grupę armii spełnia obecnie dowództwo TDW, a szczebel grupy armii stał się w zasadzie wyższym szczeblem dowodzenia przeprowadzającym operację. Tak więc wzrost możliwości sił lądowych i lotnictwa spowodował częściowe zmiany roli operacyjnych szczebli dowodzenia sił lądowych. W tej sytuacji rola szczebla dowodzenia armii polowej zmniejszyła się i planowanie wspólnych operacji w powiązaniu armia polowa - armia lotnictwa taktycznego, w sytuacji, kiedy możliwości lotnictwa niewspółmiernie wzrosły, stało się zbyt wąskie, aby zapewnić maksymalne wykorzystanie możliwości bojowych lotnictwa.

W związku z powyższym planowanie i prowadzenie wspólnych operacji realizowane poprzednio na szczeblu "armia polowa - armia lotnictwa taktycznego" trzeba było przenieść na szczebel dowodzenia "grupa armii - armia lotnictwa taktycznego" /taktyczne połączone siły powietrzne/. W tym ogniwie dokonuje się zasadniczych przedsięwzięć w zakresie uwzględnienia wspólnych działań, szczególnie w zakresie opracowania planu uderzeń jądrowych i jego realizacji.

ad 4/ Ciągłe doskonalenie broni raketowej sił lądowych musi być realizowane zgodnie z poglądami NATO - równoległe z rozwojem lotnictwa taktycznego. Generalne^w prowadzenie na uzbrojenie sił lądowych NATO pocisków raketowych pierwszej generacji /Redstone, Corporal, Honest John, Lacrosse/, było jednocześnie sygnałem do zdecydowanej modernizacji lotnictwa taktycznego. Zgodnie z poglądami NATO, o ile lotnictwo ma stanowić jeden z niezbędnych środków w planowaniu wspólnych połączonych

operacji, musi się uwolnić od swych zasadniczych cech pomniejszających jego możliwości zastosowania, gdyż w przeciwnym wypadku wprowadzenie na uzbrojenie druga generacja pocisków raketowych może się okazać lepszym środkiem wsparcia ogniowego tak na szczeblu taktycznym, jak i operacyjnym. Rozwój współczesnego lotnictwa NATO idzie głównie w kierunku uniezależnienia działań jego od łatwych do uniejscowienia, wrażliwych, dużych i pracochłonnych lotnisk oraz konstruowania i wprowadzenia na uzbrojenie samolotów wielocelowych zdolnych wykonywać różne zadania /wsparcie, rozpoznanie, osłona/.

Uniezależnienie działań lotnictwa od stałych, dużych lotnisk ma być rozwiązane przez wprowadzenie na uzbrojenie samolotów o skróconym starcie i lądowaniu z lotnisk polowych oraz samolotów o pionowym starcie i lądowaniu. Ponadto dużą uwagę przywiązuje się przedsięwzięciom mającym na celu w maksymalnym stopniu uniezależnienie działań bojowych lotnictwa od naziemnych skomplikowanych, szeroko rozwiniętych organów dowodzenia. W tym celu wyposaża się samoloty w autonomiczne systemy pokładowe przeznaczone do wykonywania lotu i skutecznego wykorzystania środków rażenia, niezależnie od naziemnych urządzeń radiotechnicznych.

2. Przeznaczenie, skład i wyposażenie sił powietrznych NATO na środkowo-europejskim TDW.

W ramach paktu militarnego NATO zorganizowano na SE TDW siły powietrzne. Ich głównym przeznaczeniem jest zabezpieczenie działań bojowych sił lądowych w zakresie obrony powietrznej wsparcia i rozpoznania powietrznego.

Ódpowiednie do struktury organizacyjnej sił lądowych zorganizowane są siły powietrzne NATO. Z oddanych do dyspozycji dowództwa sił zbrojnych NATO na SETDW jednostek lotniczych poszczególnych państw, zorganizowane są następujące związki

x/ Pojęcie "wsparcie" należy tutaj rozumieć jako całokształt działań lotnictwa na obiekty naziemne.

operacyjne sił powietrznych :

- 2 Połączone Taktyczne Siły Powietrzne /2 PTSP/, które przeznaczone są do zabezpieczenia działań bojowych Połączonej Grupy Armii ;
- 4 Połączone Taktyczne Siły Powietrzne /4 PTSP/, które przeznaczone są do zabezpieczenia działań Centralnej Grupy Armii ;
- 3 Armia Lotnicza stanowiąca odwód przeznaczony do działań na kierunku 2 lub 4 PTSP lub w innym wariantcie może być podporządkowana dowódcy 4 PTSP.

Ponadto działania bojowe sił lądowych NATO na SE TDW /szczególnie Północnej Grupy Armii/ mogą wspierać jednostki pokładowego lotnictwa z floty M. Północnego oraz część sił z północno-europejskiego TDW /duńskie i NRF/.

2 PTSP składają się z jednostek lotniczych wydzielonych do dyspozycji NATO przez następujące państwa: W. Brytanię, NRF, Holandię i Belgię.

4 PTSP składają się z jednostek lotniczych wydzielonych do dyspozycji NATO przez następujące państwa : USA, Francję, Kanadę i NRF.

3 Armia Lotnicza w całości składa się z jednostek lotniczych sił powietrznych USA.

Niżej w tabeli podana jest ilość samolotów w poszczególnych związkach operacyjnych sił powietrznych NATO na SE TDW.

Wyszczególnienie	Ilość samolotów				Razem
	bombowych	myśliwko-taktycznych	myśliwskich OPK	rozpoznawczych	
4 PTSP	-	800	136	268	1224
2 PTSP	48	329	189	82	648
3 AL	-	204	-	36	240
Razem	48	1333	325	406	2112

Jak wynika z powyższej tabeli, zasadniczy trzon sił powietrznych NATO na SE TDW stanowią taktyczne samoloty myśliwskie. Ich główne przeznaczenie to działania na obiekty naziemne. Na drugim miejscu znajdują się samoloty rozpoznawcze, a na trzecim samoloty myśliwskie. Taktyczne lotnictwo bombowe utraciło wiele na swoim znaczeniu i znajduje się

na wyposażeniu sił powietrznych NATO w szczątkowej formie.

Nie trudno z danych zawartych w tabeli wywnioskować, że główną siłą uderzeniową współczesnego lotnictwa taktycznego są taktyczne samoloty myśliwskie i głównie one wykonywać będą zadania wsparcia lotniczego.

Współczesne lotnictwo taktyczne NATO wyposażone jest w nowoczesne naddźwiękowe taktyczne samoloty myśliwskie, głównie F-104G, F-105D, F-100D, F-4C i Mirage IIIE oraz nieznaczną część F-34F /typ stary/. Należy się liczyć z tym, że może ono być wyposażone ponadto w taktyczne samoloty myśliwskie F-5, z którymi Amerykanie eksperymentują w Wietnamie.

Podana wyżej ogólna ilość samolotów w taktycznych siłach powietrznych NATO na SETDW daje średnią operacyjną gęstość lotnictwa około 80-85 samolotów na jedną dywizję.

Takie nasycenie lotnictwem określonego kierunku strategicznego jest w granicach normy zakładanej przez dowództwo NATO, ale iko w warunkach stosowania broni jądrowej i przy dużej jej ilości w siłach lądowych. Przy ograniczonej ilości broni jądrowej w siłach lądowych wymagana operacyjna gęstość lotnictwa powinna dochodzić do 100 samolotów na dywizję, a więc znacznie więcej niż może to zapewnić obecnie lotnictwo NATO na SETDW. W odniesieniu do działań konwencjonalnych nie sprecyzowano jeszcze norm operacyjnego nasycenia lotnictwem, lecz wskazuje się, że powinno ono być większe niż w działaniach z zastosowaniem broni jądrowej.

W związku z tym, bez względu na rodzaj działań wojennych /konwencjonalne czy jądrowe/ należy się liczyć, że taktyczne siły powietrzne NATO na SETDW zostaną dodatkowo wzmocnione, przy czym wzmocnienie to w mniejszym stopniu wystąpi w wypadku działań jądrowych, a w większym wypadku działań konwencjonalnych.

Wzmocnienie PTSP NATO na SETDW może nastąpić przez :

- przebazowanie amerykańskich jednostek lotnictwa taktycznego z terytorium USA lub innych TDW ;
- przebazowanie brytyjskich jednostek lotniczych z W. Brytanii;
- oddanie do dyspozycji dowództwa NATO dodatkowej ilości jednostek lotniczych przez niektóre państwa /np. Francję, Kanadę/.

Możliwe jest również i takie rozwiązanie, że działania PTSP na SETDW mogą być dodatkowo wzmocnione przez pokładowe lotnictwo morskie /oprócz tego, które jest w flocie M. Północnego/

które może być zmanewrowane na ten kierunek.

W każdym wypadku rozpatrując zagadnienie wsparcia lotniczego w NATO na SRETDW nie można się opierać tylko i wyłącznie na siłach obecnie bazujących na tym TDW, lecz należy również brać pod uwagę możliwości wzmocnienia tych sił w określonych sytuacjach i w granicach możliwości.

3. Organizacja wsparcia lotniczego

Połączone Taktyczne Siły Powietrzne NATO przeznaczone do zabezpieczenia działań bojowych sił lądowych wykorzystywane są w trzech podstawowych zakresach, a mianowicie :

- w wsparcie lotnicze działań bojowych sił lądowych ;
- obrona powietrzna wojsk w strafie działań bojowych;
- rozpoznawanie powietrzne.

Organizacja wsparcia lotniczego działań bojowych sił lądowych rozpoczyna się na szczeblu dowództwa, grupa armii sił lądowych - połączone taktyczne siły powietrzne. W tym celu na szczeblu "grupy armii - PTSP" organizuje się odpowiedni organ wspólnych działań, którym jest "połączony ośrodek wspólnych działań" /POWD/. Połączony ośrodek wspólnych działań składa się z wydzielonych oficerów sztabu grupy armii i sztabu PTSP.

Na podstawie celu i zadań operacji grupy armii oraz zadań PTSP, w ścisłym powiązaniu z możliwościami posiadanymi sił i przewidywanego przeciwdziałania przeciwnika, w połączonym ośrodku wspólnych działań opracowuje się zamiar przeprowadzenia wspólnej operacji. Częścią składową tego zamiaru są między innymi następujące plany :

- plan wykonania uderzeń jądrowych na obiekty strategiczne ;
- plan wykonania uderzeń na środki napadu powietrznego ;
- plan izolacji /wsparcia pośredniego/;
- plan wsparcia bezpośredniego.

Plan uderzeń na strategiczne obiekty przeciwnika opracowany w POWD jest częścią składową ogólnego planu strategicznych uderzeń opracowanego na szczeblu TDW, który realizowany jest głównie przy użyciu strategicznych środków napadu powietrznego. PTSP mogą otrzymać tylko nieznaczną część obiektów strategicznych znajdujących się w ich pasie działań. W warunkach wojny jądrowej narzucone PTSP obiekty strategiczne nie angażują w zasadzie więcej jak 10% sił.

Plan wykonania uderzeń na środki napadu powietrznego uwzględnia wspólne użycie środków przenoszenia broni jądrowej sił lądowych i PTSP. W planie tym określa się cel działań, rodzaj i charakter celów, ilość sił biorących udział w wykonywaniu uderzeń jądrowych, kolejność wykonania uderzeń /samoloty, rakiety/, rodzaj i moc ładunków oraz rodzaje wybuchów. Środki sił lądowych ujęte w tym planie mogą wykonywać uderzenia na głębokość 200 - 400 km, a samoloty PTSP do 800 km.

Plan izolacji obejmuje przedsięwzięcia mające na celu uniemożliwienie przeciwnikowi wykonania manewru siłami i środkami w strefie działań bojowych i w strefie tyłów. Podobnie jak i w planie uderzeń na środki napadu powietrznego, plan izolacji realizowany jest bronią raketową sił lądowych i PTSP. Broń raketową sił lądowych w ramach tego planu wykorzystuje się w zasadniczej ilości do wykonywania uderzeń na głębokość do 160 km, a samoloty do 400 - 600 km. W planie tym określa się cel działań, obiekty, siły przeznaczone do ich niszczenia i kolejność wykonywania uderzeń.

Obydwa te plany stanowią podstawę do wykonywania uderzeń i są realizowane na szczeblu GA - PTSP. Wyciągi z tych planów są przesyłane do poszczególnych armii polowych /KA/ w celu zorientowania ich dowódców o uderzeniach wykonywanych ze szczebla nadrzędnego na ich kierunkach.

W odniesieniu do bezpośredniego wsparcia lotniczego to w POWD dokonuje się ogólnego podziału sił lotnictwa dla podległych GA związków sił lądowych. Podziału sił na bezpośrednie wsparcie lotnicze dokonuje się w oparciu o posiadane siły, zadanie poszczególnych związków sił lądowych oraz zapotrzebowanie, jakie te związki przesyłają do POWD. Armiom polowym /KA/ działającym na głównych kierunkach wydziela się ponad 60% sił przeznaczonych do bezpośredniego wsparcia. Przydział sił na bezpośrednie wsparcie może być dokonany w formie limitu w samolotolotach lub przez operacyjne podporządkowanie jednostek lotnictwa myśliwsko-bombowego z określonym natężeniem działań.

Szczegółowe planowanie działań lotnictwa na bezpośrednie wsparcie odbywa się na szczeblu armii polowej /KA/ przy której organizuje się ośrodek wsparcia lotniczego /OWL/. OWL ściśle współpracuje z ośrodkiem wsparcia taktycznego, który x/ Ośrodek wsparcia taktycznego nazywany jest również jako ośrodek dowodzenia.

armia polowa organizuje w operacyjnej i specjalnej części swego nalotu.

Biorąc pod uwagę przeprowadzone przez dowództwo NATO ćwiczenia oraz dostępne normy operacyjno-taktyczne w planowaniu działań na poszczególne zadania przyjmuje się średnic następujący podział sił lotnictwa.

Zadania	Początkowy okres wojny jądrowej	Następne okresy wojny jądrowej	W działaniach konwencjonalnych
Uderzenia na obiekty strategiczne	5-10%	doraźnie	doraźnie
Zwalczanie środków napadu jądrowego	60%	50%	40-50%
Izolacja rejonu działań bojowych	30-35%	40%	15-30%
Bezpośrednie wsparcie lotnicze	-	10%	30-35%

Określony wyżej w tabeli orientacyjny procentowy podział sił na poszczególne zadania nie może być schematycznie przyjmowany w każdej sytuacji. Wynika to z faktu, że chociaż w przekroju całej operacji wysiłek lotnictwa w wykonywaniu poszczególnych zadań może być zbliżony do przedstawionego w tabeli, to jednak w poszczególnych dniach operacji może on być zasadniczo różny.

4. Zadania lotnictwa taktycznego w ramach wsparcia sił lądowych i ich charakterystyka

Jak już wspomniano poprzednio, całość zadań lotnictwa taktycznego na cele naziemne określa się jako wsparcie lotnicze, które obejmuje :

- niszczenie i obezwładnienie środków napadu powietrznego;
- izolację rejonu działań bojowych /pośrednie wsparcie/;
- bezpośrednie wsparcie lotnicze.

Niszczenie i obezwładnianie środków napadu powietrznego

Działania lotnictwa taktycznego na środki napadu powietrznego są jednym z elementów składowych walki o panowanie /przewagę/ w powietrzu /schemat/.

a/ Niszczenie środków napadu powietrznego w powietrzu.

	LM	PPK	PPK	Art.Plot	LM	PPE	Art.Plot.
a/	Siły powietrzne		Siły lądowe		Siły morskie		

WALKA O PANOWANIE /PRZEWAGĘ/
W POWIETRZU

b/

Siły powietrzne	Siły lądowe	Siły morskie
strateg.poć.balist.		
strateg.s-ty bomb.	pociski raketowe	pociski raketowe
taktycz.s-ty bomb.	klasy "ziemia-ziemia"	bazowe i pokładowe
taktycz.s-ty myśl.		lotnictwo bombowe i myśliwsko-bombowe

b/ Niszczenie środków napadu powietrznego na ziemi.

Jak wynika ze schematu, walka o panowanie w powietrzu obejmuje całokształt działań skierowanych na niszczenie środków napadu powietrznego w powietrzu jak i na ziemi. Zaznaczyć jednak należy, że zgodnie z poglądami zachodnimi zasadniczy ciężar walki o panowanie w powietrzu należy położyć na niszczenie środków napadu powietrznego na ziemi. Wynika to z tego, że niszczenie współczesnych środków napadu powietrznego w powietrzu staje się coraz bardziej skomplikowane, a niektóre z nich w ogóle nie mogą być niszczone w powietrzu.

W zależności od ilości sił zaangażowanych w walce o panowanie w powietrzu i planowanych efektów działań zgodnie z poglądami zachodnimi można osiągnąć :

- lokalną przewagę w powietrzu, co oznacza wywalczenie swobody działań sił lądowych i lotnictwa w określonym czasie i rejonie. Działania lotnictwa w celu wywalczenia lokalnej przewagi w powietrzu są typowe w operacji obronnej w jej zasadniczych okresach. W tym wypadku przeciwnik może posiadać ogólną przewagę w powietrzu, lecz przez skoncentrowanie wysiłku działań tylko w określonym rejonie na krótki czas osiąga się lokalną przewagę w powietrzu. Działania lotnictwa w celu wywalczenia lokalnej przewagi w powietrzu będą się szczególnie uwidaczniały w czasie przygotowania i wykonywania kontrataków, przeciwuderzeń czy kontrprzygotowania;
- ogólną przewagę w powietrzu, która jest pojęciem szerszym i oznacza wywalczenie swobody działań sił lądowych i lotnictwa na cały czas trwania operacji zaczepnych sił lądowych. W celu wywalczenia ogólnej przewagi w powietrzu przed operacją zaczepną mogą być planowane i wykonywane lotnicze, względnie połączone lotniczo-rakietowe operacje powietrzne skierowane na środki napadu powietrznego. Operacje takie mogą być wykonywane na 1-2 dni przed rozpoczęciem działań zaczepnych lub równocześnie z rozpoczęciem działań zaczepnych. Według poglądów zachodnich wywalczenie ogólnej przewagi w powietrzu jest jednym z niezbędnych czynników warunkujących rozpoczęcie i prowadzenie operacji zaczepnych ;

- strategiczne panowanie w powietrzu osiąga się przez działania wszystkich rodzajów sił zbrojnych na środki napadu powietrznego przeciwnika. Strategiczne panowanie w powietrzu zgodnie z poglądami zachodnimi winno być wywalczone już w początkowym okresie wojny przez zgranie w czasie i miejscu uprzedzające go uderzenia rakietowo-lotnicze⁸⁰ na środki napadu powietrznego przeciwnika. O ile lokalną i ogólną przewagę w powietrzu uzyskuje się głównie przez działania lotnictwa taktycznego i broni rakietowej sił lądowych, to walka o strategiczną przewagę w powietrzu spada głównie na strategiczne siły powietrzne /strategiczne pociski rakietowe i bombowce strategiczne/.

Związki operacyjne lotnictwa taktycznego współdziałające ze związkami operacyjnymi sił lądowych - w ramach walki o ogólną lub lokalną przewagę w powietrzu będą wykonywały uderzenia na środki napadu powietrznego rozmieszczone w granicach pasów odpowiedzialności tj. na głębokość do 300 km w pasie równym szerokości pasa działań wojsk grupy armii sił lądowych. Oznacza to, że lotnictwo taktyczne będzie głównie działało na środki napadu powietrznego rozmieszczone w strefie frontowej i strefie tyłów. Wspomniano już poprzednio, że zgodnie z poglądami zachodnimi rozpoczęcie działań zaczepnych warunkuje wywalczenie ogólnej przewagi w powietrzu, i że w tym celu organizowane są operacje skierowane na środki napadu powietrznego przeciwnika. Do przeprowadzenia tego typu operacji zgodnie z poglądami zachodnimi może być wydzielone około 70% sił lotnictwa wsparcia /bombowe, myśliwsko-bombowe/ w celu wykonania uderzeń na środki napadu powietrznego. Aczkolwiek operacje skierowane na środki napadu powietrznego są bardziej typowe w czasie przygotowywania /lub rozpoczęcia działań zaczepnych, to jednak nie oznacza to, że takie operacje nie mogą być planowane i wykonywane w działaniach obronnych. W wypadku, gdy w planie operacji obronnej armii polowej, lub grupy armii, planuje się przeprowadzenie kontrprzygotowania, to wówczas jednym z elementów kontrprzygotowania może być operacja lotnicza skierowana na środki napadu powietrznego.

Zgodnie z poglądami zachodnimi walka o panowanie w powietrzu realizowana głównie przez niszczenie środków napadu powietrznego na ziemi - musi mieć charakter ciągły. Oznacza to, że oprócz samodzielnych czy połączonych operacji lotniczych i broni rakietowej wykonywanych przed, lub z chwilą rozpoczęcia działań bojowych /zaczepnych, obronnych/, walka ze środkami napadu powietrznego prowadzona będzie przez cały czas trwania operacji. W trakcie prowadzenia operacji zaczepnej czy obronnej, działania na środki napadu powietrznego nie posiadają charakteru zmasowanych nalotów, lecz posiadają charakter ciągłych działań lotnictwa i uderzeń rakietowych prowadzonych w ślad za nowo wykrytymi środkami napadu powietrznego.

Ponieważ w trakcie operacji zaczepnej czy obronnej sił lądowych lotnictwo wsparcia zaangażowane jest oprócz walki ze środkami napadu powietrznego w wykonywaniu i innych zadań, dlatego też siły lotnictwa na wykonanie tego zadania w czasie trwania operacji są mniejsze, niż to miało miejsce w samodzielnych lub połączonych operacjach powietrznych.

W trakcie trwania operacji zaczepnej czy obronnej na walkę z środkami napadu powietrznego wydziela się około 50% sił lotnictwa wsparcia. Zadania niszczenia środków napadu powietrznego w ramach zadań spadających na związki operacyjne lotnictwa taktycznego będą głównie wykonywane przez jednostki lotnictwa bombowego /taktycznego/ myśliwsko-bombowego i samolotów - pocisków.

Lotnictwo taktyczne wykonując zadanie w ramach walki z środkami napadu powietrznego będzie wykonywało uderzenie głównie na następujące obiekty :

- lotniska lotnictwa operacyjnego i samoloty rozmieszczone na nich, a szczególnie te lotniska, na których bazują jednostki przeznaczone do działań przy użyciu broni jądrowej;
- elementy systemu dowodzenia lotniska operacyjnego, szczególnie takie jak stanowiska dowodzenia, posterunki i punkty wykrywania, powiadamiania i naprowadzania lotnictwa;
- wyraznie taktycznych, operacyjnych i strategicznie - operacyjnych pocisków rakietowych rozmieszczone na stanowiskach startowych¹ w marzu ;
- urządzenia radiotechniczne /radioelektroniczne/ przeznaczone do przygotowywania danych do prowadzenia ognia i kierowania

- lotem pocisków raketowych lub samolotów pocisków ;
- zasadnicze elementy systemu obrony przeciwlotniczej wojsk w strefie frontowej /artyleria przeciwlotnicza, przeciwlotnicze pociski raketowe na stanowiskach ogniowych i w marszu/, stacje radiolokacyjne i inne urządzenia naziemne służące do kierowania ogniem naziemnych środków OPL.

Wyżej wymienione główne obiekty działań lotnictwa taktycznego w ramach zwalczania środków napadu powietrznego stanowią sobą bezpośrednio środek napadu powietrznego /środek OPL/ lub też element bezpośrednio związany z zabezpieczeniem działań bojowych tych środków. Oprócz wyżej wymienionych obiektów głównych, zgodnie z poglądami zachodnimi lotnictwo taktyczne może wykonywać uderzenia w ramach tego zadania na inne obiekty, których obezwładnienie wpływa pośrednio na ograniczenie możliwości użycia środków napadu powietrznego przeciwnika. Do tych obiektów /obiekty drugorzędne/ należą :

- składy /magazyny paliw/ dla lotnictwa ;
- składy bomb i amunicji, a szczególnie składy bomb atomowych i głowic atomowych pocisków raketowych ;
- składy członów nośnych dla pocisków raketowych.

2. Izolacja rejonu działań bojowych przeciwnika

Izolacja rejonu działań bojowych przeciwnika od dopływu świeżych sił i zaopatrzenia polega na utrudnieniu lub uniemożliwieniu dowozu i ewakuacji wojsk i sprzętu w rejon działań bojowych. Działania lotnictwa na izolację określonych sił przeciwnika mogą mieć charakter operacyjny lub operacyjno-strategiczny. Działania na izolację przeciwnika o charakterze operacyjnym realizowane są przez lotnictwo taktyczne i broń raketowo-jądrową, taktyczno-operacyjną, wchodzącą w skład sił lądowych lub lotnictwa strategicznego.

Główny ciężar tych działań skupia się na izolacji i uniemożliwieniu manewru drugich rzutów związków operacyjnych sił lądowych przeciwnika oraz możliwości zaopatrywania czy wzamocnienia pierwszych rzutów związków operacyjnych siłami i środkami rozmieszczonymi w głębi.

Działania na izolację o charakterze operacyjno-strategicznym realizowane są przy użyciu lotnictwa taktycznego, broni raketowo-jądrowej, sił lądowych oraz lotnictwa strategicznego.

Główny ciężar tych działań skupia się na izolacji i uniemożliwieniu przeciwnikowi dokonywania manewru siłami i środkami wchodzącymi w skład drugiego rzutu związku operacyjno-taktycznego.

Izolację rejonu działań bojowych przeciwnika planuje się i wykonuje w całym pasie działań wojsk grupy armii /w działaniach obronnych przed całym pasem działań/. Ponieważ pas działań grupy armii jest bardzo szeroki /300-400 km/, a siły lotnictwa taktycznego stosunkowo nieduże, dlatego też podczas planowania działań lotnictwa taktycznego w celu izolacji rejonu działań bojowych -zgodnie z poglądami zachodnimi, należy do maksimum skupić wysiłek lotnictwa na określonych rubieżach. Rubieże, na których lotnictwo taktyczne /i inne środki również/ skupia swój zasadniczy wysiłek w celu izolacji sił przeciwnika - zgodnie z poglądami zachodnimi - zwane są pasami izolacyjnymi.

Pasy izolacyjne planuje się już od głębokości 50-70 km od linii styczności i głębiej. Pas izolacji planowany na głębokości 50-70 km określany jest jako "wewnętrzny pas izolacji". Wewnętrzny pas izolacji ma za zadanie odizolować główne siły będące w pierwszym rzucie od odwodów frontowych oraz baz zaopatrzeniowych położonych poza pasem izolacji. W sprzyjających warunkach mogą być planowane zewnętrzne pasy izolacji, które mogą się znajdować na odległości 200-400 km od linii styczności. Na większych głębokościach zgodnie z poglądami zachodnimi - również mogą być planowane pasy izolacji, jeżeli ugrupowanie przeciwnika jest głębokie. W tym wypadku, gdy pasy izolacji planowane są na większych głębokościach, w ich wykonywaniu bierze udział nie tylko lotnictwo taktyczne, ale również lotnictwo strategiczne. Dokładne określenie położenia pasów izolacji zależy każdorazowo od ugrupowania przeciwnika, warunków terenowych systemu dowozu i ewakuacji przeciwnika oraz istniejącej sytuacji